

NOTAT vedr. Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum

Foretræde for Folketingets Kulturudvalg onsdag den 30. september 2020

Økonomi

Statstilskud, fast	2.3 mio. kr.
Statstilskud, midlertidigt	1.5 mio. kr.
Kommunalt tilskud, Norddjurs Kommune	0.9 mio. kr.
Besøg	95.000-100.000
Online besøg	510.000-520.000

Museet har til huse på den fredede herregård Gammel Estrup, hvor såvel bygninger og voldsted som park og øvrigt kulturmiljø udgør en enestående helhed og en umistelig kulturarv. Voldstedet + bygningen er fredet. Knap 50% af museets driftsøkonomi går til vedligehold og udvikling af kulturmiljø og bygningsmasse. Hvis ikke museet løfter denne opgave, overgår forpligtelsen til staten, der således skal tilvejebringe midler til løbende vedligehold som fx et nyt tag, der står for udskiftning i disse år og vil beløbe sig til 25-30 mio. kr.

Landsdækkende, nationalt ansvarsområde

Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum er et landsdækkende, statsanerkendt museum med nationalt ansvar for de 730 danske herregårdes kulturhistorie.

Museer, der er forpligtet ift. museumsloven med et nationalt ansvarsområde, har staten som hovedtilskudsyder.

Modsat de lokalt forankrede museer, der forvalter et kommunalt ansvar og af samme grund har de(n) lokale kommune(r) som tilskudsyder.

Gammel Estrups statstilskud er af historiske årsager exceptionelt lavt. Blandt de danske museer er Gammel Estrup et af de museer, der får allermindst fra staten til at varetage forpligtelsen med at forske, indsamle, registrere, bevare og formidle danskernes historie.

2019	Besøgstal	Driftstilskud kommune	Driftstilskud stat	
Gammel Estrup	94.698	900.000	2.300.000	*
Fiskeri- og Søfartsmuseet	106.965	3.700.000	4.700.000	
Danmarks Tekniske Museum	64.237	1.000.000	5.800.000	
M/S Søfart	107.233	1.600.000	7.200.000	
Den Hirschsprungske Samling	29.397	-	7.400.000	
Arbejdermuseet	115.994	1.100.000	8.500.000	
Vikingskibsmuseet	170.547	4.500.000	11.400.000	
Ordrupgaard	17.000	-	14.000.000	
Designmuseum Danmark	310.192	-	15.300.000	
Den Gamle By	523.173	13.700.000	18.500.000	

* Hertil kommer det midlertidige tilskud på 1.500.000 kr. årligt

For at løfte sit ansvarsområde på forsvarlig vis og leve op til museumslovens krav er museet derfor nødt til at skaffe nødvendig supplerende støtte fra fonde og sponsorer. Museet skaffer således hvert år et betydeligt beløb fra private danske fonde og sponsorer. Det har museet til hensigt at fortsætte med, men da et anstændigt og helt essentielt driftstilskud fra staten er forudsætningen for at modtage midler fra fonde og sponsorer, som ikke giver til drift, er det bydende nødvendigt, at museet fastholder den midlertidige driftsbevilling – og får forhøjet sin grundbevilling fra staten.

Hvad løfter museet

Forskning: Museet huser det nationale forskningscenter, Dansk Center for Herregårdsforskning, der er oprettet i 2004 som et samarbejde mellem Aarhus Universitet, Nationalmuseet, Arkitektskolen Aarhus og Gammel Estrup. Centeret drives for private midler, men forsker i herregårdenes historie og stiller sin forskning til rådighed for offentligheden. Det sidste år har centeret således haft 470.000 brugere på sitet www.danskeherregaarde.dk – sidstnævnte svarer til 1300 brugere om dagen, hvoraf mange tilbringer mere end 5 minutter på hjemmesiden. 7 ph.d.-projekter og 6 post.doc.-projekter på 16 år. Centeret fungerer som model for andre museers forskning og har i 2015 etableret et aktivt internationalt netværk, ENCOUNTER, for museer og universiteter og er dermed primusmotor i den internationalisering, som Gammel Estrup og herregårdshistorien oplever i disse år.

Indsamling: Museet indsamler viden og genstande fra de 730 danske herregårde. Gennem de seneste 10 år har museet udviklet nye måde at perspektivere sit ansvarsområde på, så der ikke alene indsamles genstande fra det enorme ansvarsområde. Gennem sitet www.danskeherregaarde.dk får såvel danske som udenlandske interessenter adgang til viden, fotos og uddybende materiale om herregårdene. Sitet udvikles løbende og er dynamisk i sin struktur.

Registrering: Museet har alle genstande forsvarligt opbevaret og registreret.

Bevaring: Omfattende bevaringsindsats – 65 mio. kr. fra fonde og sponsorer er investeret i bygningen og kulturmiljøet siden 2000. Bygning, interiører og kulturmiljø er gennemgribende restaureret og den permanente udstilling renoveret og videreudviklet. Det er dog en løbende og omkostningstung opgave at fastholde vedligeholdelsesniveauet, ligesom kulturmiljøet kræver en stor indsats og omfattende økonomi for at fastholde status quo.

Formidling: ALLE børns ret til kunst og kultur – museets banebrydende arbejde med børn og unge fra dag-tilbud til ungdomsuddannelse, der sikrer (ud)dannelse for børn og unge på landet og i områder, hvor der er langt mellem kulturtilbuddene. Udstillinger, publikationer, undervisning, reenactment, aktiviteter; baseret på nyeste forskning og brugerinddragelse (digitalt såvel som analogt). Udvikling af den levende historie med formidling af helheden i køkken, skovarbejderhus, nytte- og prydhave, interiører og isopbevaringshus.

Konsekvens

Tab af kulturarv: Den midlertidige driftsbevilling på 1½ mio. kr. svarer til 40% af museets samlede tilskud fra staten. Generelt vil det naturligvis få vidtrækkende og helt uoverskuelige konsekvenser for det grundlæggende landsdækkende arbejde med kulturarven, herunder forskning i, formidling og bevaring af historien om de mange arbejdere på landet. Specifikt for museets fortsatte arbejde og udvikling.

Foringelse af børn og unges vilkår: Satsningen på børn og unge – deres dannelse, demokratisering, udvikling og adgang til kunst, kultur og natur stækkes markant. Årligt deltager 4000-5000 børn i museets formidlingstilbud – dette vil ikke længere være muligt.

Forfald og ekstraudgift til staten: Bygningsmassen og kulturmiljøet vil forfalde og de seneste 20 års indsats med bevaring og udvikling går tabt. Ligeledes vil fondenes millioninvesteringer tabes.

Væsentligt færre arbejdspladser: Først og fremmest de få, der betales af staten på museet. Dernæst de arbejdspladser, som er en afledt effekt af at have en stor turistattraktion med knap 100.000 besøgende årligt i området. Færre turister betyder færre arbejdspladser.

Ingen fondsmidler: Endelig vil det ødelægge en god forretning og en god investering for staten, idet museet – på baggrund af den midlertidige statslige driftsbevilling – selv skaffer 2-3 gange så mange penge fra fonde og sponsorer. Penge, der går til bevaring, forskning og formidling til nytte og gavn for almenvellet.

